Stockholms stad

PM Rotel IV (Dnr KS 2026/838)

Promemorian Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare

Remiss från Justitiedepartementet
Remisstid den 30 oktober 2026

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med Stockholms stads yttrande, bilaga 1 till promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Justitiedepartementet har remitterat promemorian *Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare* till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Sedan februari 2019 pågår en särskild försöksverksamhet med snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare som inte har fyllt 18 år, det s.k. ungdomsspåret.

Snabbförfarandet syftar till att ge en snabb reaktion på ungas brottslighet genom att polisförhör genomförs inom en vecka och att brott i polisledda utredningar lagförs inom tio veckor. Detta ska tydliggöra samhällets reaktion på brott och möjliggöra tidiga insatser från socialtjänsten.

I promemorian föreslås att snabbförfarandet permanentas. Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialnämnden.

På grund av kort remisstid svarar socialförvaltningen med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret är i huvudsak positiv till förslaget om ett permanent snabbförfarande, men betonar vikten av att socialtjänstens förutsättningar samt barnets bästa, delaktighet och rättssäkerhet beaktas.

Socialförvaltningen tillstyrker förslaget och ser positivt på en snabbare hantering av ungdomsbrott. Samtidigt anser förvaltningen att socialtjänstens förutsättningar, barnets rättssäkerhet och en eventuell utvidgning till fler brottstyper bör beaktas.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Ett särskilt snabbförfarande för hanteringen av unga lagöverträdare är i grunden en god idé. Det är därför välkommet att den borgerliga regeringen har valt att gå vidare med förslaget om att permanenta arbetssättet efter den försöksverksamhet som initierades av den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen, och som därefter successivt har byggts ut till att omfatta hela landet.

En snabb och tydlig reaktion på brott som begås av unga stärker sambandet mellan handling och konsekvens, bidrar till ökad rättssäkerhet och skapar bättre förutsättningar för tidiga insatser. Sammantaget bör detta också minska risken för återfall i brott. Ur det perspektivet är det olyckligt att förslaget inte omfattar fler brottskategorier, framför allt genom att inkludera vissa åklagarledda förundersökningar. Samtidigt finns det goda möjligheter att framöver se över dessa avgränsningar.

Förslagets konsekvenser för socialtjänsten behandlas inte heller närmare. Arbetssättet ställer högre krav på socialtjänstens verksamheter när det gäller tillgänglighet, samverkan och skyndsam handläggning. Det är därför viktigt att dessa konsekvenser uppmärksammas och beaktas vid genomförandet.

I övrigt hänvisar jag till Stockholms stads yttrande.

Stockholm den 21 oktober 2026

Alexander Ojanne

Bilagor

1. Stockholms stads yttrande, dnr KS 2026/838-4.1
2. Remiss - Promemorian Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare, dnr KS 2026/838-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen

Reservation av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen avslår borgarrådsberedningens förslag till beslut.

2. Därutöver anföra följande:

Sverigedemokraterna ställer sig bakom promemorians förslag om att permanenta snabbförfarandet i brottmål för unga lagöverträdare. En snabb och tydlig reaktion på brott är viktig för att markera att kriminalitet får konsekvenser och motverka att unga dras djupare in i brottslighet. Kortare handläggningstider skapar även bättre förutsättningar för socialtjänsten att sätta in tidiga och förebyggande insatser.

En effektiv brottsbekämpning förutsätter en väl fungerande samverkan mellan rättsväsendet och socialtjänsten. Sverigedemokraterna föreslår därför att Stockholms stad bör tillstyrka promemorians förslag i sitt remissvar.

Ärendet

Justitiedepartementet har remitterat promemorian *Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare* till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Sedan februari 2019 pågår en särskild försöksverksamhet med snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare som inte har fyllt 18 år, det s.k. ungdomsspåret. Målsättningen med snabbförfarandet är att polis ska hålla förhör med den misstänkte inom en vecka från brottet eller ingripandet, om det inte kan ske direkt. Är det fråga om ett brott som utreds inom ramen för en polisledd förundersökning är vidare målsättningen att brottet ska lagföras inom tio veckor från polisens ingripande. En snabb reaktion innebär enligt promemorian dels en viktig signal till den unge om att samhället tar brottsligheten på allvar, dels en möjlighet till tidiga insatser från socialtjänsten för att stävja en ogynnsam utveckling.

De myndigheter som ingår i snabbförfarandet är Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården och Domstolsverket.

I promemorian föreslås att snabbförfarandet för unga lagöverträdare införs permanent efter att försöksverksamheten löper ut. Detta ligger i linje med den slutredovisning som de berörda myndigheterna lämnade i april 2026, där myndigheterna föreslår att försöksverksamheten permanentas.

Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, och socialnämnden.

På grund av kort remisstid svarar socialförvaltningen med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 september 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har tagit del av Justitiedepartementets remiss och svarar utifrån ett kommunalt perspektiv. I Stockholms stad är det främst socialtjänsten som berörs av delar av förslagen.

4. Snabbförfarandet i brottmål för unga lagöverträdare ska införas permanent
Stadsledningskontoret tillstyrker förslag om att brottsutredningar mot lagöverträdare under 18 år ska ingå i ett särskilt snabbförfarande. En snabb reaktion på brott och tidiga insatser kan bidra till att förebygga fortsatt kriminalitet. Att tidigt uppmärksamma barn och unga som riskerar att utveckla allvarlig kriminalitet är en viktig del av stadens brottsförebyggande arbete.

Socialtjänstens uppdrag utgår samtidigt från individuella bedömningar av barnets eller den unges situation och behov. Ett snabbare förfarande behöver därför

genomföras på ett sätt som säkerställer barnets bästa och delaktighet samt ger socialtjänsten förutsättningar att göra välgrundade och rättssäkra bedömningar.

5. Den myndighetsgemensamma samverkan ska fortsätta
Stadsledningskontoret tillstyrker förslag om att Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården och Domstolsverket fortsatt ska samverka i snabbförfarandet för unga lagöverträdare, att särskilda bestämmelser som reglerar den samverkan ska införas i myndigheternas instruktioner samt att Polismyndigheten ska ha ett särskilt ansvar för att leda det myndighetensgemensamma arbetet.

Stockholms stad har god samverkan med Polismyndigheten, på såväl strategisk som operativ nivå. En fortsatt välfungerande samverkan och samordning kring unga lagöverträdare är viktig för det förebyggande arbetet och för målet om ett tryggt och säkert Stockholm.

7. Konsekvenser
Stadsledningskontoret vill uppmärksamma att ett permanent snabbförfarande kan vara positivt för socialtjänstens arbete med barn och unga, eftersom långa förundersökningstider kan försvåra arbetet med tidiga och samordnande insatser. Samtidigt kan kortare tidsramar ställa ökade krav på socialtjänstens tillgänglighet och samverkan. Det är viktigt att socialtjänsten ges förutsättningar att även fortsättningsvis genomföra rättssäkra bedömningar med god kvalitet.

Socialförvaltningen

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 juli 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning av synpunkter
Förvaltningen tillstyrker förslaget om att permanenta snabbförfarandet i brottmål för unga lagöverträdare.

Ambitionen att skapa en snabbare och mer samordnad reaktion från samhället när unga begår brott ser socialförvaltningen positivt på. En snabb och tydlig reaktion anses kunna bidra till en tydligare koppling mellan handling och konsekvens för den unge samt skapa bättre förutsättningar för tidiga och förebyggande insatser.

Förvaltningen vill samtidigt framhålla vikten av att socialtjänstens uppdrag och förutsättningar beaktas i det fortsatta arbetet och att barnets bästa, delaktighet och rättssäkerhet säkerställs i reformen.

Förvaltningen anser även att det bör övervägas om fler brottstyper kan omfattas av snabbförfarandet. Vissa ungdomsbrott, exempelvis olaga hot, kan innebära stora konsekvenser för den som utsätts och en snabb hantering kan vara betydelsefull både ur ett brottsförebyggande perspektiv och för den enskilde.

Ställningstaganden

4. Snabbförfarandet i brottmål för unga lagöverträdare ska införas permanent
Socialförvaltningen tillstyrker förslaget om att snabbförfarandet i brottmål för unga lagöverträdare ska införas permanent.

Socialförvaltningen delar bedömningen att en snabb och tydlig reaktion från vuxenvärlden och samhället vid brott som begås av unga är eftersträvansvärt. Utvecklingspsykologisk forskning visar att ungdomars förmåga till impulskontroll och långsiktig konsekvensbedömning fortfarande utvecklas under tonåren. En snabb och tydlig samhällelig reaktion kan därför skapa bättre förutsättningar för att den unge ska förstå sambandet mellan handling och konsekvens. Att tiden mellan brott och lagföring minskar är positivt både ur ett rättssäkerhets- och brottsförebyggande perspektiv. Det är förvaltningens bedömning att ett snabbare förfarande kan skapa bättre brottsförebyggande förutsättningar genom att samhällets reaktion kopplas samman med den unges agerande och att behov av stödjande eller förebyggande insatser kan identifieras och erbjudas i ett tidigt skede.

En snabb reaktion behöver dock ses som en del av ett sammanhållet arbete där konsekvenser, ansvarstagande och stödinsatser kombineras. Detta är viktigt för att processen blir begriplig för den unge och dennes familj.

En skillnad mellan socialtjänstens uppdrag och rättsväsendets är socialtjänstens fokus på individuella bedömningar av barnets eller den unges situation och behov. Ett snabbare förfarande behöver därför genomföras på ett sätt som säkerställer barnets bästa och delaktighet samt rättssäkerheten i socialtjänstens bedömningar. Ur socialtjänstens perspektiv är det viktigt att ett skyndsamt förfarande inte sker på bekostnad av barnets bästa eller möjligheten att genomföra välgrundade individuella bedömningar.

Socialförvaltningen vill även lyfta frågan om vilka brottstyper som ska omfattas av snabbförfarandet. Förvaltningen anser att det bör övervägas om ytterligare brottstyper kan inkluderas, där en snabb och tydlig reaktion från samhället kan vara angelägen.

Exempelvis kan olaga hot få stora konsekvenser för den som utsätts, särskilt när brotten sker mellan unga och i miljöer där den utsatte vistas dagligen. En snabbare hantering kan bidra till att tydliggöra konsekvenserna av den unges agerande och skapa bättre förutsättningar för tidiga stöd- och förebyggande insatser för såväl den misstänkte unge som den brottsutsatta.

5. Den myndighetsgemensamma samverkan ska fortsätta
Förvaltningen tillstyrker att den myndighetsgemensamma samverkan fortsätter.

Socialförvaltningen håller med om att en fungerande samverkan mellan polis, åklagare, domstol och socialtjänst är en viktig förutsättning för att snabbförfarandet ska kunna genomföras på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Samtidigt är tydliga roller och ansvar mellan berörda aktörer av yttersta vikt i denna typ av samverkan. Socialtjänstens medverkan behöver utgå från socialtjänstens uppdrag att bedöma barnets behov av stöd och skydd, även när handläggningen sker

inom kortare tidsramar. Det är viktigt att lagen inte utformas på ett sådant sätt att det kan äventyra välgrundade bedömningar kring barnets bästa.

7. Konsekvenser

Socialförvaltningen vill framhålla att konsekvenserna för socialtjänstens verksamhet behöver beaktas vid införandet av ett permanent snabbförfarande.

En farhåga är att kortare tidsramar kan innebära att andra angelägna delar av socialtjänstens arbete med barn och unga påverkas. Även om det inte bedöms som troligt kan förslaget innebära ökade krav på socialtjänstens tillgänglighet, samverkan och möjlighet att genomföra bedömningar inom kortare tidsramar. Det är viktigt att socialtjänsten ges förutsättningar att även fortsättningsvis genomföra rättssäkra bedömningar med god kvalitet.